

บุคลิกลักษณะกับการทำนายโอกาสการหย่าร้างด้วยเครื่องมือ Logistic Regression Analysis (Can Personality Traits Help Predicting Divorces? A Logistic Regression Analysis)

จงรักษ์ หงษ์งาม¹ และ วิมุต วานิชเจริญธรรม²

Jongrak Hong-ngam¹ and Vimut Vanitcharearnthum²

Received: September 1, 2021

Revised: March 28, 2022

Accepted: April 22, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้นำเครื่องมือทางด้านจิตวิทยาามาประเมินถึงบุคลิกลักษณะของคู่สมรส เพื่อวิเคราะห์ว่าบุคลิกลักษณะของคู่สมรสนั้นสามารถบอกถึงโอกาสของการหย่าร้างได้หรือไม่ โดยอาศัยวิธีการประเมินบุคลิกลักษณะของ Marston (1928) หรือทฤษฎี DISC ที่จำแนกบุคลิกลักษณะคนออกเป็น 4 ประเภทตามหลักพฤติกรรมยีนกราน และตอบสนอง การศึกษานี้มีการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ และในเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงปริมาณนั้น อาศัยแบบจำลอง การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกำหนดทางด้าน การศึกษา อายุสมรส และตัวชี้วัดทางด้านบุคลิกลักษณะ กับโอกาสการหย่าร้าง โดยผลการศึกษาพบว่า ยิ่งระดับการศึกษาสูงขึ้นโอกาสการหย่าร้างมากขึ้น และเมื่อแต่งงานตอนอายุมากขึ้นโอกาสการหย่าร้างลดลง คู่สมรสที่มีบุคลิกลักษณะที่เหมือนกันนั้น มีโอกาสจะหย่าร้างน้อยกว่าคู่สมรสที่มีบุคลิกแตกต่างกัน นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีบุคลิกลักษณะเด่นเป็น “จอมยุทธ์”(Dominance) เป็นบุคลิกลักษณะที่มีแนวโน้มจะมีโอกาสหย่าร้างมากกว่าบุคลิกลักษณะอื่นๆ ในขณะที่บุคลิก “ดารา” (Influence) และบุคลิก “ศิราณี” (Steadiness) เป็นบุคลิกที่โอกาสการหย่าร้างลดลง สำหรับการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้มีประสบการณ์หย่าร้างจำนวน 15 ราย เพื่อยืนยันอิทธิพลของลักษณะนิสัยตามที่พบในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ อาทิ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ว่า บุคลิกลักษณะภรรยาที่เป็นจอมยุทธ์มักมีแนวโน้มสร้างความขัดแย้งในครอบครัวและนำไปสู่การหย่าร้าง

คำสำคัญ: การหย่าร้าง ทักษะทางบุคลิกลักษณะ แบบทดสอบDISC การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก

¹ รองศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor, Faculty of Economics, Khon Kaen University. E-mail: jonaka1@kku.ac.th

² รองศาสตราจารย์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Associate Professor, Faculty of Commerce and Accountancy, Chulalongkorn University.

E-mail: vimut@cbs.chula.ac.th

ABSTRACT

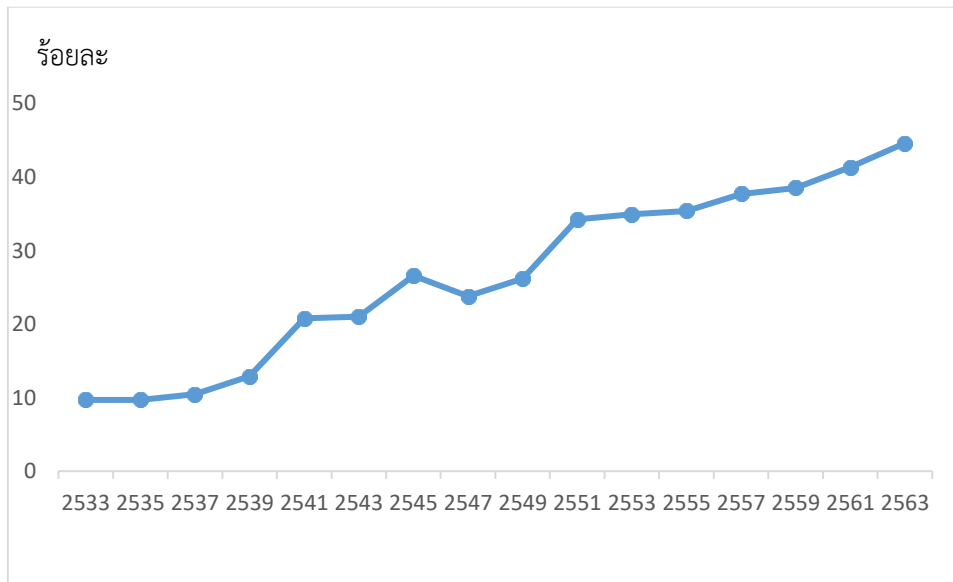
This research introduced psychological factors into the analysis of marital dissolution. In particular, Marston's DISC theory was employed to assess one's personality and use it as an additional explanatory variable in predicting the likelihood of divorce. Based on the logistic regression analysis, we found that 1) higher education might lead to higher chance of divorce, 2) higher marriage age may help reducing a chance of divorce, 3) couples with similar DISC profiles are more likely to remain married longer, and 4) A person with "Dominance" (D) trait has relatively higher chance of divorce while "Influence" and "Steadiness" have higher chance of having longer marriage. Quantitative findings were confirmed by in-depth interview of a group of 15 divorcees, who were purposively sampled.

Keywords: Divorce, Non-Cognitive Skills, DISC Test, Logistic Regression

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นั้น การแต่งงานเป็นการทำความตกลงของชาย-หญิงเพื่อสร้างประโยชน์ร่วมกันทั้งในด้านการผลิตและในด้านการบริโภค โดยคู่สมรสต่างจะได้ประโยชน์จากการแบ่งภาระการทำงาน (Division of Labor) การจัดการความเสี่ยงร่วมกัน (Risk Pooling) การช่วยเหลือกันและกันในการลงทุน รวมไปถึงการร่วมกันผลิตและเลี้ยงดูทายาท (Weiss, 1997) แม้การแต่งงานจะสร้างประโยชน์มากมายในทางเศรษฐศาสตร์ต่อทั้งคู่สมรสและต่อเศรษฐกิจโดยรวม แต่คู่สมรสจำนวนไม่น้อยต้องยุติสถานภาพสมรสลงด้วยการหย่าร้าง ภายใต้กรอบแนวคิดแบบนี้โอกาสลึกลับที่ปัจเจกชนตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและชั่งน้ำหนักระหว่างข้อดีและข้อเสียในทางเลือกต่างๆ อย่างรอบคอบครบถ้วน ดังนั้นการหย่าร้างที่เกิดขึ้นนั้นย่อมเป็นเพราะคู่สมรสพบว่า การที่จะอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวต่อไปให้ประโยชน์กับทั้งสองคนน้อยกว่าการแยกทางกัน อย่างไรก็ตามก็ยังมีงานวิจัยจำนวนไม่น้อยพบว่า การหย่าร้างนั้นสร้างต้นทุนตามมา ทั้งต้นทุนที่มีต่อคู่สมรสและทายาทเอง และต้นทุนที่ตกกับสังคมโดยรวม

ภาพที่ 1 แสดงให้เห็นถึง แนวโน้มที่คู่สมรสจะยุติการแต่งงานด้วยการหย่าร้างมากยิ่งขึ้นในประเทศไทย กล่าวคือ การหย่าร้าง ซึ่งคิดเป็นร้อยละของการจดทะเบียนสมรส ได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.7 ในปี พ.ศ. 2533 มาเป็นร้อยละ 44.6 ในปี พ.ศ.2533 ถึง 2563 แนวโน้มที่ปรากฏนี้ย่อมสะท้อนถึงต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ที่เพิ่มมากขึ้นต่อเนื่องเป็นเงาตามตัวด้วย การค้นหาถึงสาเหตุของการหย่าร้างจึงมีนัยต่อการจัดสรรทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจอย่างยิ่งยวด เพราะหากสามารถเข้าใจได้ถึงปัจจัยต่างๆที่นำมาสู่การหย่าร้าง คู่สมรสอาจสามารถหาหนทางที่จะปรับแก้ปัจจัยเหล่านั้น เพื่อประคับประคองชีวิตสมรสและหลีกเลี่ยงความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่ตามมาจากการหย่าร้างได้

ภาพที่ 1 อัตราการหย่าร้าง ปีพ.ศ. 2533-2563

ที่มา: กรมการปกครอง (กรมการปกครอง, 2563)

บทความนี้พยายามวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการหย่าร้างของคู่สมรส โดยงานศึกษานี้ได้นำเอาบุคลิกลักษณะ (Personality) ของคู่สมรสเข้ามาเป็นปัจจัยหนึ่งในการวิเคราะห์ด้วย นั่นทำให้งานศึกษานี้แตกต่างไปจากงานศึกษาก่อนหน้านี้ ที่มักพิจารณาเพียง ปัจจัยทางด้านประชากร หรือปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เท่านั้น เช่นอัตราการว่างงานส่งผลต่ออัตราการหย่าร้างเพิ่มขึ้น (Amato & Beattie, 2011) แม้ว่าในวิจัยก่อนหน้านี้บางงานจะศึกษาตัวแปรด้านบุคลิกทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อการหย่าร้างมาแล้วก็ตามแต่บุคลิกทางอารมณ์ยังเป็นการมองจากมุมทั่วไปที่เป็นอารมณ์ด้านบวก และอารมณ์ด้านลบ ไม่เจาะจงเป็นบุคลิกลักษณะให้เห็นชัดเจน (Jocklin, V., McGue, M., & Lykken, 1996)

เหตุผลของการนำลักษณะนิสัยของคู่สมรสเข้ามาร่วมวิเคราะห์ด้วยเป็นเพราะ ความสุขของการครองชีวิตคู่ นั้น เกิดจากการที่คู่สมรสได้ใช้เวลาร่วมกันในการทำกิจกรรมในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นในการการผลิตหรือการบริโภค ซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในเวลาที่ทำกิจกรรมนั้นๆ จะสร้างความสุข/ความขัดแย้ง ได้เพียงใด จะขึ้นอยู่กับลักษณะนิสัยของคู่สมรส กล่าวคือคู่สมรสที่มีลักษณะนิสัยที่ “เข้ากันได้ดี” ย่อมจะมีชีวิตแต่งงานที่ราบรื่นยืนยาว แตกต่างจากคู่สมรสที่มีลักษณะนิสัยไม่พึงประสงค์ที่สามารถก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกันได้ง่าย เช่น มีแนวโน้มจะไม่สื่อสารต่อกัน และ ขาดความไม่รับผิดชอบในบทบาทของตน เป็นต้น

ในบทความนี้ใช้ทฤษฎี DISC (Marston 1928) เป็นแนวทางในการสร้างตัวชี้วัดบุคลิกลักษณะของคู่ ทฤษฎี DISC นี้เป็นแนวคิดทางจิตวิทยาด้านบุคลิกภาพที่ใช้ประเมินพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งแนวคิดนี้ช่วยให้ผู้ถูกประเมินเข้าใจในนิสัยและบุคลิกภาพของตนเองดีขึ้น อีกทั้งช่วยให้ผู้อื่นเข้าใจถึงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้ถูกประเมินได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะมีประโยชน์อย่างมากต่อการอยู่ร่วมกันหรือต่อการทำงานร่วมกันอีกด้วย แนวคิดนี้จึงถูกนำไปใช้ในการบริหารองค์กรอย่างแพร่หลาย แต่ยังไม่ได้มีการประยุกต์ใช้ในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์มากนัก

บทความนี้จึงเป็นบทความแรกๆ ที่เริ่มบุกเบิกนำทฤษฎี DISC มาสร้างตัวชี้วัดด้านบุคลิกลักษณะที่เป็นปัจจัยหนึ่ง ในการกำหนดแนวโน้มที่คู่สมรสจะหย่าร้าง

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสาเหตุการหย่าร้าง ทั้งปัจจัยทางประชากรศาสตร์ สังคมศาสตร์และ จิตวิทยา (บุคลิกลักษณะ)

ขอบเขตของการวิจัย

ก. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์เชิงปริมาณจากจำนวนตัวอย่าง 752 ราย แบ่งเป็นผู้ที่มีสถานภาพสมรส 379 ราย และสถานะหย่าร้าง 373 ราย ด้านการวิเคราะห์เชิงคุณภาพมีจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 15 คน โดยการศึกษาี้ มาจากการเก็บข้อมูลปฐมภูมิออนไลน์ ตั้งแต่วันที่ 20 มีนาคม 2561 ถึง 2 พฤษภาคม 2561 ตามวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) และเป็นการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling)

ข. ขอบเขตด้านเนื้อหา งานศึกษาี้แบ่งออกเป็นสองส่วนด้วยกันคือ การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดแนวโน้มที่จะหย่าร้างด้วยวิธีการเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงปริมาณนั้นจะใช้ Logistic Regression Analysis เป็นเครื่องมือสำหรับสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความน่าจะเป็นที่จะหย่าร้างกับปัจจัยกำหนดทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยด้านลักษณะนิสัย ในขณะที่การวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพนั้น เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อยืนยันอิทธิพลของลักษณะนิสัยที่มีต่อการตัดสินใจหย่าร้าง ดังนั้นข้อมูลสำหรับงานศึกษาี้จึงมีทั้งข้อมูลในเชิงปริมาณและข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ลักษณะนิสัยตามทฤษฎี DISC

Klangyotee and Hong-ngam (2016) อธิบายถึงบุคลิกลักษณะ 4 ประเภท ตามทฤษฎี DISC ของ Marston (1928) ดังนี้

1. Dominance (D, จอมยุทธ์) เป็นบุคลิกที่ชอบการทำงานท้าทาย ชอบใช้อำนาจ และมีความเป็นผู้นำ
2. Influence (I, ดารา) เป็นบุคลิกที่ชอบพูด ถนัดด้านการติดต่อ ชอบพบปะสมาคม มีความคิดริเริ่ม
3. Steadiness (S, ศิราณี) เป็นบุคลิกที่ไม่ชอบความเสี่ยง อบอุ่นต่อผู้อื่น และชอบเป็นผู้ตาม
4. Compliance (C, ฤๅษี) เป็นบุคลิกที่มีหลักการมาก ชอบใส่ใจรายละเอียด เป็นคนเงียบ และมีโลกส่วนตัวสูง

คนโดยส่วนใหญ่จะมีลักษณะนิสัยข้างต้น ครบทั้ง 4 แบบ แต่จะแตกต่างกันตรงที่ลักษณะนิสัยใดมีมากจนกลายเป็นบุคลิกที่โดดเด่นนำลักษณะอื่น การประเมินบุคลิกลักษณะในงานศึกษาี้ ใช้แบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ เพื่อประเมินหาบุคลิกเด่น และบุคลิกรอง ของกลุ่มตัวอย่างและคู่สมรส จากคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามดังกล่าว ซึ่งคู่อันดับของบุคลิกเด่นและบุคลิกรอง ได้ดังนี้ จึงทำให้มีประเภทของบุคลิกเป็น “คะแนนมากที่สุด/คะแนนรองลงมา” เป็น D/C, D/I, I/S, I/D, S/I, S/C, C/D, C/S ตามลำดับ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ ระดับการศึกษา และบุคลิกลักษณะสามารถร่วมกันทำนายโอกาสที่จะหย่าร้างได้
2. คู่สมรสที่มีบุคลิกลักษณะต่างกันจะมีโอกาสที่จะหย่าร้างสูงกว่าคู่สมรสที่มีบุคลิกลักษณะเหมือนกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วย 1) การดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม ที่ประกอบด้วยชุดคำถามสองส่วนด้วยกันคือ ในส่วนแรก เป็นชุดคำถามเรื่อง ระดับการศึกษา อายุที่แต่งงาน อาชีพ และส่วนที่สอง เป็นการประเมินบุคลิกลักษณะของตนและคู่สมรส ซึ่งจะใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นประมาณ 15 นาที และ 2) การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยวิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบบเจาะจง (Purposive หรือ Judgmental Sampling) จากคู่ที่หย่าร้างจำนวน 15 คู่ ด้วยแนวคำถามปลายเปิด “อะไรคือสาเหตุของการหย่าร้างในครั้งนี้” บทสนทนาสัมภาษณ์เชิงลึกทางโทรศัพท์ หรือการสนทนาผ่านแอปพลิเคชัน Facebook ในห้องส่วนตัวเป็นเวลาราว 15-30 นาที นอกจากนั้นได้นำแบบวัดบุคลิกลักษณะ (DISC) ให้ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ได้ทำเพื่อสะท้อนบุคลิกตนเอง และทำซ้ำอีกชุดเพื่อสะท้อนบุคลิกอดีตคู่สมรสในมุมมองของตน

เครื่องมือการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งใช้การวิเคราะห์ตามแบบจำลอง Logistic Regression และเครื่องมือการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อยืนยัน(หรือโต้แย้ง)ผลการวิเคราะห์ที่พบในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

โมเดลในงานวิจัย (Empirical Model) เชิงปริมาณ

$$\text{Divorce}_i = \beta_0 + \beta_1 \text{Edu}_i + \beta_2 \text{MarAge}_i + \beta_3 \text{Samehabit}_i + \beta_4 \text{Dom}_i + \beta_5 \text{Influ}_i + \beta_6 \text{Stead}_i + \beta_7 \text{Compl}_i + e_i$$

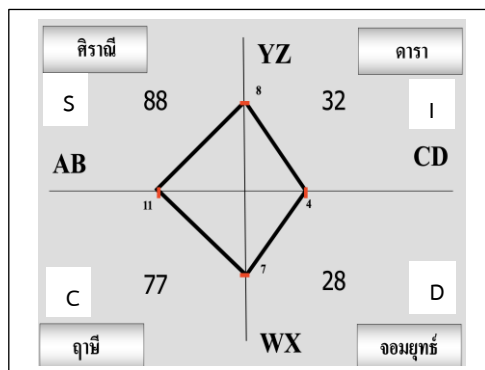
ตัวแปรตามในแบบจำลองนี้ คือสถานภาพสมรส (แสดงในชื่อตัวแปร Divorce) ซึ่งเป็นตัวแปรจัดกลุ่ม (Categorical Variable) ที่มีค่าเท่ากับ 0 สำหรับผู้ที่มีสถานะ “สมรส” และเท่ากับ 1 สำหรับผู้ที่มีสถานะ “หย่าร้าง” ตัวแปรอิสระทางด้านขวามือของสมการถดถอยประกอบด้วย ระดับการศึกษา (Edu) แบ่งออกเป็นสามกลุ่มด้วยกันคือ กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (กลุ่มอ้างอิง) กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อายุตอนแต่งงาน (MarAge) เป็นตัวแปรต่อเนื่องโดยการระบุอายุ และความเหมือนกันในบุคลิกลักษณะหรือนิสัย (Samehabit) เป็นตัวแปรนามสกุล (บุคลิกแตกต่างคือกลุ่มอ้างอิง) รวมทั้งลักษณะบุคลิกลักษณะหรือนิสัยต่างๆตามทฤษฎี DISC อันได้แก่ จอมยุทธ์ (Dom) ดารา (Influ) ศิราณี (Stead) และฤๅษี (Compl) โดย สัญลักษณ์ตัวแปร ความหมาย หน่วยวัด ของตัวแปรในแบบจำลองข้างต้นได้แสดงไว้ในตารางที่ 1 และ e_i คือค่าความคลาดเคลื่อน ในแบบจำลอง Logistic Regression

เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับความเหมือนในบุคลิกลักษณะ (Samehabit) จึงขอขยายความการวัดค่าความเหมือนและแตกต่างในบุคลิกลักษณะผ่านแบบประเมิน 20 ข้อที่ประเมินในสองมิติคือ พฤติกรรมยืนกราน (AB: ยืนกรานต่ำ

CD: ยืนกรานสูง) และพฤติกรรมตอบสนอง (WX: ตอบสนองต่ำ YZ: ตอบสนองสูง) แต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก เช่น ประเมินยืนกราน ก.เป็นคนเงียบ ข.เป็นคนค่อนข้างเงียบ ค.เป็นคนค่อนข้างข่างพูด ง.เป็นคนข่างพูด ก. และ ง. ได้ 2 คะแนน ในขณะที่ ข. และ ค.ได้ 1 คะแนน เมื่อทำครบแล้วจะรวมคะแนนที่เกิดจากการเลือก ก. และ ข. รวมกันเป็นตัวเลขที่สะท้อนยืนกรานและตอบสนองที่มีค่าต่ำ ส่วน ค.และ ง. รวมกันเป็นตัวเลขที่สะท้อนยืนกรานและตอบสนองที่มีค่าสูง เมื่อได้ตัวเลขครบทั้ง 4 ด้านแล้วนำมา Plot กราฟ เมื่อหาพื้นที่สามเหลี่ยม เพื่อความง่ายทำเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมโดยนำค่าของแกนประกอบฉากมาคูณกัน ค่าที่ได้สะท้อนบุคลิกเด่น (คะแนนมากที่สุด) และบุคลิกรอง (คะแนนรองลงมา) จากภาพบุคคลนี้มีบุคลิกเด่นคือ ศิราณี (88) รองลงมาคือ ฤๅษี (77) เราเรียกคนนี้ว่าเป็นบุคลิก ศิราณีเป็นหลัก ฤๅษีเป็นรอง (S/I) แสดงดังภาพที่ 2,3,4 แบบวัดนี้ผ่านการทดลองใช้และทดสอบค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) $IOC=0.83$ จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตลอดจนผู้วิจัยได้นำไปใช้ในการอบรมตามหน่วยงานต่างนับจากปีพ.ศ. 2549-2564 รว 2,000 คน ผู้ผ่านการประเมินต่างพึงพอใจในความแม่นยำราว ร้อยละ 80

แบบประเมินการยืนกราน (AB, CD)	แบบประเมินการตอบสนอง (WX, YZ)
<p style="text-align: center;">โปรดพิจารณาลักษณะพฤติกรรมของท่านเกี่ยวกับการทำงานว่า ข้อใดตรงหรือใกล้เคียงกับพฤติกรรมของท่านมากที่สุด โดย เขียนวงกลม ล้อมตัวอักษร ก ข ค หรือ ง หน้าคำตอบนั้น เพื่อคำตอบเดียวในแต่ละข้อ</p> <p style="text-align: center;">ลักษณะพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำงาน ว่าท่านเป็นบุคคลที่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ก. เงียบ ข. ค่อนข้างเงียบ ค. ค่อนข้างข่างพูด ง. ข่างพูด <ol style="list-style-type: none"> 2. ก. แสดงความคิดเห็นบ่อย ข. แสดงความคิดเห็นค่อนข้างบ่อย ค. แสดงความคิดเห็นค่อนข้างน้อย ง. แสดงความคิดเห็นแฉก <ol style="list-style-type: none"> 3. ก. หลีกเลี่ยงการสื่อสารที่อยาก ข. ค่อนข้างหลีกเลี่ยงการสื่อสาร ค. ค่อนข้างชอบสื่อสาร ง. ชอบสื่อสารที่อยาก <ol style="list-style-type: none"> 4. ก. ใช้ความคิดรอบคอบก่อนตัดสินใจ ข. ค่อนข้างใช้ความคิดรอบคอบก่อนตัดสินใจ ค. ค่อนข้างตัดสินใจเร็ว ง. ตัดสินใจเร็ว <ol style="list-style-type: none"> 5. ก. รือจาย ข. ค่อนข้างรือจาย ค. ค่อนข้างชอบแสดงออก ง. ชอบแสดงออก <ol style="list-style-type: none"> 6. ก. ส่วนทำดี ข. ค่อนข้างส่วนทำดี ค. ค่อนข้างมีความเชื่อมั่น ง. มีความเชื่อมั่น <ol style="list-style-type: none"> 7. ก. ชอบสนับสนุน ข. ค่อนข้างชอบสนับสนุน ค. ค่อนข้างชอบเผชิญหน้า ง. ชอบเผชิญหน้า <ol style="list-style-type: none"> 8. ก. อดทนได้โดยไม่ได้ตอบ ข. ค่อนข้างอดทนได้โดยไม่ได้ตอบ ค. ค่อนข้างทนไม่ได้ที่จะเฉยไว้ ง. อดที่จะได้โดยไม่ได้ <ol style="list-style-type: none"> 9. ก. ทำงานช้า ข. ค่อนข้างทำงานช้า ค. ค่อนข้างทำงานเร็ว ง. ทำงานเร็ว <ol style="list-style-type: none"> 10. ก. ชอบฟัง ข. ค่อนข้างชอบฟัง ค. ค่อนข้างชอบพูด ง. ชอบพูด 	<p style="text-align: center;">โปรดพิจารณาลักษณะพฤติกรรมของท่านเกี่ยวกับการทำงานว่า ข้อใดตรงหรือใกล้เคียงกับพฤติกรรมของท่านมากที่สุด โดย เขียนวงกลม ล้อมตัวอักษร ก ข ค หรือ ง หน้าคำตอบนั้น เพื่อคำตอบเดียวในแต่ละข้อ</p> <p style="text-align: center;">ลักษณะพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำงาน ว่าท่านเป็นบุคคลที่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ก. ชอบเก็บตัว ข. ค่อนข้างเก็บตัว ค. ค่อนข้างชอบคบหาสมาคม ง. ชอบคบหาสมาคม <ol style="list-style-type: none"> 2. ก. มีพิธีรีตอง ข. ค่อนข้างมีพิธีรีตอง ค. ค่อนข้างปล่อยตัวตามสบาย ง. ปล่อยตัวตามสบาย <ol style="list-style-type: none"> 3. ก. เกรงข่ม ข. ค่อนข้างเกรงข่ม ค. ค่อนข้างให้ความอบอุ่น ง. ให้ความอบอุ่น <ol style="list-style-type: none"> 4. ก. เน้นข้อเท็จจริง ข. ค่อนข้างเน้นข้อเท็จจริง ค. ค่อนข้างเน้นความคิดเห็น ง. เน้นความคิดเห็น <ol style="list-style-type: none"> 5. ก. ระมัดระวัง ข. ค่อนข้างระมัดระวัง ค. ค่อนข้างเปิดเผย ง. เปิดเผย <ol style="list-style-type: none"> 6. ก. เน้นการควบคุม ข. ค่อนข้างเน้นการควบคุม ค. ค่อนข้างเน้นการให้อิสระเสรี ง. เน้นการให้อิสระเสรี <ol style="list-style-type: none"> 7. ก. เคารพคิดในกฎระเบียบ ข. ค่อนข้างเคารพคิดในกฎระเบียบ ค. ค่อนข้างยืดหยุ่น ง. ยืดหยุ่น <ol style="list-style-type: none"> 8. ก. มุ่งงานเป็นใหญ่ ข. ค่อนข้างมุ่งงาน ค. ค่อนข้างมุ่งความสัมพันธ์เป็นใหญ่ ง. มุ่งความสัมพันธ์เป็นใหญ่ <ol style="list-style-type: none"> 9. ก. ชอบความรู้สึก ข. ค่อนข้างชอบความรู้สึก ค. ค่อนข้างเปิดเผยความรู้สึก ง. เปิดเผยความรู้สึก <ol style="list-style-type: none"> 10. ก. เน้นการคิดเป็นหลัก ข. ค่อนข้างเน้นการคิดเป็นหลัก ค. ค่อนข้างเน้นการรู้สึกเป็นหลัก ง. เน้นการรู้สึกเป็นหลัก

ภาพที่ 2 แบบวัด DISC

ภาพที่ 3 กราฟบุคลิกลักษณะ

ข้อ	ชินกรานต่ำ		ชินกรานสูง	
	ก	ข	ค	ง
1	2	1	1	2
2	2	1	1	2
3	2	1	1	2
4	2	1	1	2
5	2	1	1	2
6	2	1	1	2
7	2	1	1	2
8	2	1	1	2
9	2	1	1	2
10	2	1	1	2
รวม	11		4	

ข้อ	ตอบสนองต่ำ		ตอบสนองสูง	
	ก	ข	ค	ง
1	2	1	1	2
2	2	1	1	2
3	2	1	1	2
4	2	1	1	2
5	2	1	1	2
6	2	1	1	2
7	2	1	1	2
8	2	1	1	2
9	2	1	1	2
10	2	1	1	2
รวม	7		8	

ภาพที่ 4 การกรอกและรวมคะแนน

งานวิจัยนี้ได้จัดกลุ่มตั้งนี้กลุ่ม 1 D/I , I/D กลุ่ม 2 S/I,I/S กลุ่ม 3 D/C,C/D กลุ่ม 4 S/C,C/S สำหรับบอิตคู่สมรสใดที่มีบุคลิกลักษณะต่างกันเช่นภรรยาอยู่กลุ่ม 1 สามียู่กลุ่ม 4 (Samehabit = 0) และกรณีที่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีบุคลิกลักษณะแตกต่างจากคู่สมรส เช่นภรรยา และสามีอยู่กลุ่มเดียวกันคือกลุ่มที่ 1 (Samehabit = 1) สำหรับตัวแปรอายุสมรส (MarAge) เป็นตัวแปรที่มีค่าต่อเนื่องบนเส้นจำนวนจริง ซึ่งมาจากคะแนนตามที่ได้ตอบแบบสอบถามระบุและลักษณะบุคลิกลักษณะ 4 ประเภท (D: Dom, I: Influ, S: Stead, C: Compl) ตามแนวคิด DISC นั้น และมาจากคะแนนตามวิธีคิดคะแนนในภาพที่ 3 (คนนี้มีคะแนน D=28, I=32, S=88, C=77)

ตารางที่ 1 สัญลักษณ์ตัวย่อในสมการและตัวแปร

ตัวย่อ	ชื่อตัวแปร (หน่วยวัด)
Divorce (ตัวแปรตาม)	0=สมรส 1=หย่าร้าง
MarAge	อายุตอนแต่งงาน (ปี)
Edu	ระดับการศึกษา 1= ต่ำกว่าปริญญาตรี 2= ปริญญาตรี 3= สูงกว่าปริญญาตรี
Samehabit	บุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันกับคู่สมรส(ตัวแปรกลุ่ม) 0=แตกต่าง 1= เหมือน
Dom (D)	บุคลิก จอมยุทธ์ (คะแนน)
Influ (I)	บุคลิก ดารา (คะแนน)
Stead (S)	บุคลิก ศิราณี (คะแนน)
Compl (C)	บุคลิก ฤๅษี (คะแนน)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเชิงพรรณนา จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 752 ราย พบว่า

ก. สถานภาพสมรส (ตัวแปรตาม) ร้อยละ 50.53 มีสถานภาพสมรส และร้อยละ 49.47 อยู่ในสถานะหย่าร้าง

ข. ระยะเวลาสมรสเฉลี่ยที่ 11.15 ปี และเฉลี่ยแล้วแต่งงานตอน 25.15 ปี

ค. กลุ่มตัวอย่างนี้มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 38.8 ปี และมีประสบการณ์การทำงานโดยเฉลี่ยเท่ากับ 13.8 ปี

ง. เป็นเพศชายร้อยละ 78 และเป็น เพศหญิง ร้อยละ 22

จ. โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 65.96

สำหรับความต่างด้านบุคลิกลักษณะของคู่สมรส/หย่าร้างนั้นพบว่า มีคู่ที่มีบุคลิกลักษณะคล้ายกันร้อยละ 52.53 และ มีคู่ที่มีบุคลิกต่างกันร้อยละ 47.47 ดังแสดงในตารางที่ 2.1 และ 2.2

ตารางที่ 2.1 ผลการศึกษาเชิงพรรณนา

ตัวแปร (n=758)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
ระยะเวลาสมรส (ปี)	11.15	7.44	1	44
อายุตอนแต่งงาน (ปี)	25.15	3.76	18	40
ประสบการณ์ทำงาน (ปี)	13.8	8.78	1	50

ตารางที่ 2.2 ผลการศึกษาเชิงพรรณนา

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			ระดับการศึกษา		
เพศชาย	161	78.00	ต่ำกว่าป.ตรี	175	23.27
เพศหญิง	591	22.00	ป.ตรี	496	65.96
			สูงกว่าป.ตรี	81	10.77
สถานภาพสมรส			บุคลิกลักษณะ		
แต่งงาน	379	50.53	เหมือน	395	52.53
หย่าร้าง	373	49.47	แตกต่าง	395	47.47

ที่มา: การคำนวณของผู้วิจัย

ในการพิจารณาเบื้องต้น เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความต่างในบุคลิกลักษณะกับสถานภาพสมรสได้นำข้อมูลของสองตัวแปรดังกล่าวมาทำตารางไขว้ (Cross Tabulation) และแสดงไว้ในตารางที่ 3 โดยในตารางนี้นำข้อมูลของตัวแปร Divorce และตัวแปร Samehabit มาลงตารางแจกแจง เพื่อให้เห็นว่าในแต่ละสถานภาพสมรสนั้น มีจำนวนคู่สมรสที่มีบุคลิกเหมือนหรือแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด จากตารางที่ 3 นั้น ในจำนวนตัวอย่างที่ยังสมรส

กันอยู่ โดยส่วนใหญ่เป็นคู่สมรสที่มีบุคลิกลักษณะเหมือนกันบุคลิกลักษณะต่างกัน (คิดเป็น 74.9% เทียบกับ 25.1% ในขณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะหย่าร้าง ตัวอย่างที่ระบุว่าไม่มีบุคลิกลักษณะแตกต่างจากอดีตคู่สมรส มีจำนวนมากกว่ากลุ่มที่ระบุว่าไม่มีบุคลิกลักษณะเหมือนกับอดีตคู่สมรส (คิดเป็น 70.2% เทียบกับ 29.8%) จะเห็นได้ว่าการพิจารณาในเบื้องต้นนี้ยังไม่สามารถชี้ชัดได้ว่า ความต่างในบุคลิกลักษณะมีความสัมพันธ์อย่างไรกับสถานภาพสมรส ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางแจกแจงสถานภาพสมรส และความต่างของบุคลิกลักษณะ

สถานภาพสมรส	บุคลิกลักษณะเหมือนกัน	บุคลิกลักษณะแตกต่างกัน	จำนวนตัวอย่าง
สมรส	284 (74.9%)	95 (25.1%)	379
หย่าร้าง	111 (29.8%)	262 (70.2%)	373

ที่มา: การคำนวณของผู้วิจัย ตัวเลขในวงเล็บคือค่าร้อยละบุคลิกเหมือน หรือ ต่าง ในสถานภาพสมรสเดียวกัน

ผลการศึกษาจากแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก

ในส่วนนี้เป็นการรายงานผลการวิเคราะห์ปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลต่อโอกาสการหย่าร้างด้วยการประมาณค่าในแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) ซึ่งได้แสดงไว้ในตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่า แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษานี้มีความกลมกลืนกับชุดข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ ดังจะเห็นได้จากค่า Pseudo R² ซึ่งเท่ากับ 0.2557 ซึ่งหมายความว่าแบบจำลองที่ใช้มีความสามารถอธิบายสถานภาพสมรสได้สูงกว่าแบบจำลองที่มีเพียงค่าคงที่อยู่ทางด้านขวามือถึง ร้อยละ 25.57 นอกจากนี้ค่าสถิติจากการทดสอบของ Hosmer and Lemeshow ยังไม่พบหลักฐานบ่งชี้ว่าแบบจำลองนี้ไม่กลมกลืนกับข้อมูลแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จากค่า χ^2 ที่ไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณได้จากแบบจำลองถดถอยโลจิสติกนั้น ได้แสดงไว้โดยในคอลัมน์ (1) ในขณะที่คอลัมน์ (2) แสดง Odds Ratio หรือ ค่าเอ็กซ์โปเนนเชียลของสัมประสิทธิ์ในคอลัมน์ (1) ($\text{Exp}(\beta)$) ซึ่งในกรณีของตัวแปรที่เป็นตัวแปรจัดกลุ่มนั้น Odds Ratio บ่งบอกถึงโอกาสการหย่าร้างที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงเมื่อเทียบกับกลุ่มอ้างอิง (เช่นมีโอกาสหย่าร้างมากหรือน้อยกว่ากลุ่มอ้างอิงเท่า) กรณี Odds Ratio > 1 แปลว่ามีโอกาสหย่าร้างมากกว่ากลุ่มอ้างอิงเท่ากับค่า Odds เท่า กรณี Odds Ratio < 1 แปลว่ามีโอกาสหย่าร้างน้อยกว่ากลุ่มอ้างอิงเท่ากับ (1-Odds) x 100% และในคอลัมน์ (3) แสดง Marginal Effect ของตัวแปรอิสระต่อโอกาสของการหย่าร้าง ซึ่งคำนวณจากค่าที่ได้ในคอลัมน์ (1) โดย Marginal Effect นี้จะใช้กับตัวแปรอิสระที่มีค่าต่อเนื่อง (แปลค่าด้วยการนำมาคูณ 100 และมีหน่วยเป็นร้อยละ) สำหรับตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิตินั้น มีข้อค้นพบดังนี้

1. ด้านการศึกษา พบว่า คนที่จบปริญญาตรีมีโอกาสหย่าร้างสูงกว่าคนที่เรียนต่ำกว่าปริญญาตรี 2.464 เท่า
2. อายุสมรส ที่เพิ่มขึ้น 1 ปีทำให้มีโอกาสหย่าร้างลดลงร้อยละ 0.0128 ($dy/dx \times 100 = 0.0128 \times 100 = 1.28\%$)
3. ความเหมือนกันในบุคลิกลักษณะ พบว่า คู่สมรสที่มีบุคลิกลักษณะที่เหมือนกันนั้น มีโอกาสที่จะหย่าร้างน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีบุคลิกลักษณะแตกต่างกันร้อยละ 88.3 [(1-0.1107) x 100%]

4. บุคลิกลักษณะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีบุคลิกลักษณะเด่นเป็น จอมยุทธ์ เป็นบุคลิกลักษณะที่มีแนวโน้มจะมีโอกาสหย่าร้างมากกว่าลักษณะนิสัยอื่นๆ โดยบุคคลที่มีค่าตัวชีวิตลักษณะนิสัย จอมยุทธ์ มากขึ้นหนึ่งหน่วย จะมีโอกาสหย่าร้างสูงขึ้นร้อยละ 0.35 ในทางกลับกัน บุคคลที่ยังมีลักษณะนิสัยแบบ ศิราณี และ ดารามากเท่าใด จะยังมีโอกาสการหย่าร้างน้อยลง ร้อยละ 0.19 และ 0.09 ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญ เป็นที่สังเกตว่า บุคลิกฤๅษี ไม่ส่งผลต่อโอกาสการหย่าร้าง ดังตารางที่ 4

ข้อค้นพบจากแบบจำลอง Logistic Regression ให้ความกระจ่างในเรื่องความเชื่อมโยงระหว่างบุคลิกลักษณะกับโอกาสของการหย่าร้างดังสรุปได้ 3 ประการดังนี้

ประการแรกคือ คู่แต่งงานที่มีบุคลิกลักษณะเหมือนกันมีแนวโน้มที่จะรักษาสถานภาพสมรสได้ยาวนานกว่าคู่แต่งงานที่มีบุคลิกลักษณะแตกต่างกัน ดังที่ปรากฏใน ตารางที่ 3 ที่พบว่าคู่ที่มีบุคลิกแตกต่างกันมีส่วนของการหย่าร้างมากกว่าคู่ที่มีบุคลิกเหมือนกัน ซึ่งข้อสรุปนี้ยืนยันจากการวิเคราะห์ด้วย Logistic Regression

ประการที่สองคือ บุคคลที่มีลักษณะนิสัยแบบ จอมยุทธ์ ซึ่งแม้จะมีภาวะผู้นำ และสามารถเป็นผู้นำครอบครัวได้ แต่มักเป็นคนยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ชอบใช้อำนาจ และไม่คอยรับฟังใคร จึงเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการหย่าร้างสูงกว่า บุคคลในลักษณะนิสัยอื่น

ประการที่สามคือ บุคลิกลักษณะ ดารา และ ศิราณี เป็นสองกลุ่มที่มีโอกาสหย่าร้างน้อยกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากดารา มีลักษณะเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีศิลปะในการจูงใจผู้อื่นและศิราณีมีลักษณะเป็นคนอบอุ่น เป็นผู้รับฟัง เห็นอกเห็นใจ เหล่านี้ส่งผลด้านดีต่อการรักษาสัมพันธภาพในชีวิตคู่

ประการที่สี่ คือ ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อโอกาสการหย่าร้าง พบว่าการแต่งงานเมื่ออายุมากขึ้น ส่งผลดีต่อชีวิตคู่ และเมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่ายิ่งเรียนสูงกลับกลายเป็นว่ามีโอกาสหย่าร้างสูงไปด้วย

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก

ตัวแปรตาม: Divorce	(1) สัมประสิทธิ์	(2) Exp(β)	(3) Average Marginal Effect
ตัวแปรอิสระ:			
Edu (Reference group: Less than bachelor)			
Edu _{=bach}	0.9019*** (0.2301)	2.464	0.1541
Edu _{>bach}	0.6422 (0.3388)	1.9001	0.1092
MarAge	-0.0752** (0.0250)	0.9275	-0.0128
Same_habit (0 = differ, 1 = same)	-2.2012*** (0.1859)	0.1107	-0.3749
Dom	0.0207*** (0.0042)	1.0219	0.0035

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวแปรตาม: Divorce	(1) สัมประสิทธิ์	(2) Exp(β)	(3) Average Marginal Effect
Influ	-0.0051** (0.0016)	0.9949	-0.0009
Stead	-0.0111*** (0.0033)	0.9889	-0.0019
Compl	-0.0017 (0.0027)	0.9983	-0.0003
Constant	2.6295*** (0.7208)	13.867	

Remark: ** Significant at .05 level, ***Significant at .01 level, Robust Std. Error are in parentheses

Pseudo R²=0.2557 log Likelihood= -386.8822 (df=9)

Hosmer and Lemeshow goodness of fit (GOF) test $\chi^2 = 13.626$, df = 8, p-value = 0.09206

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

นอกเหนือจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยแบบจำลอง Logistic Regression ข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติม เพื่อตรวจสอบข้อสรุปที่ปรากฏในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยมีผู้ที่มีประสบการณ์หย่าร้างทั้งสิ้น 15 คน (เทียบเท่า 15 คู่) โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละรายจะทำแบบทดสอบจิตวิทยา (DISC) จำนวน 20 คำถาม ที่ประเมินบุคลิกลักษณะของตนเอง และ ทำซ้ำอีกครั้งเพื่อประเมินบุคลิกลักษณะของอดีตคู่สมรส จากนั้นจึงดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อค้นหาว่า “อะไรคือสาเหตุของการหย่าร้าง”

ตารางที่ 5 สรุปข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 15 คู่ โดยกรณีข้อมูลที่คล้ายกันจะสรุปในแถวเดียวกัน พร้อมระบุผลการประเมินบุคลิกลักษณะเด่น/บุคลิกลักษณะรอง ของอดีตคู่สมรสไว้ โดยแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างการจับคู่บุคลิกลักษณะอดีตคู่สมรสกับสาเหตุหลักของการหย่าร้างตามคำสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 5 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณ

คนที่	บุคลิกลักษณะเด่น/รอง ของอดีตคู่สมรส	สาเหตุของหย่าร้าง
1-3	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ภรรยา: C/D ▪ อดีตสามี: I/S คู่หย่าร้างที่มีบุคลิกลักษณะแตกต่างกัน ยืนยันผลเชิงปริมาณ	ภรรยาระบุว่าอดีตสามี มีลักษณะ “เจ้าชู้” “ไม่รับผิดชอบ” “ไม่เป็นผู้นำ” “ความเจ้าชู้ไม่แถมสู้งาน” ซึ่งล้วนเป็น ข้อเสียของ ดารา

ตารางที่ 5 (ต่อ)

คนที่	บุคลิกลักษณะเด่น/รอง ของอดีตคู่สมรส	สาเหตุของหย่าร้าง
4-5	<ul style="list-style-type: none"> ▪ สามี: D/C ▪ อดีตภรรยา: S/I <p>คู่หย่าร้างที่มีบุคลิกลักษณะแตกต่างกัน <i>ยืนยั้นผลเชิงปริมาณ</i></p>	เกิดจากปัญหาที่มีครอบครัวพ่อแม่ภรรยาเข้ามาเกี่ยวข้อง ประกอบกับเมื่อมีความขัดแย้งต่างฝ่ายต่างคิดว่าตนเป็นฝ่ายถูก (ข้อเสียของ ดารา) และผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีบุคลิก จอมยุทธ์ มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง ระบุว่า “ไม่ได้หมั้นรัก ..แต่ไม่คิดจะแก้ปัญหากันอีก เพราะไม่มีใครยอมอีกฝ่าย” อีกทั้งเห็นว่าตัวเองทำถูกที่สุด ดีที่สุดแล้ว (ใช้ข้อเสียของแต่ละบุคลิกในการแก้ปัญหาร่วมกัน จึงสร้างความขัดแย้ง)
6-7	<ul style="list-style-type: none"> ▪ สามี: I/D ▪ อดีตภรรยา: C/D <p>คู่หย่าร้างมีบุคลิกลักษณะเด่นที่ตรงข้ามกัน อย่างชัดเจนคือ ดารา กับฤๅษี <i>ยืนยั้นผลเชิงปริมาณ</i></p>	เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ทั้งสองแสดงนิสัยด้านลบของ I/D คือใจร้อน และ C/D คือใจแข็งไม่ยืดหยุ่น จึงทำให้ไม่สามารถร่วมกันแก้ไขความขัดแย้งดังกล่าวได้
8-10	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ภรรยา: S/I ▪ อดีตสามี: D/I <p>คู่หย่าร้างมีบุคลิกลักษณะเด่นที่ตรงข้ามกัน อย่างชัดเจนคือ ศิราณี กับ จอมยุทธ์ <i>ยืนยั้นผลเชิงปริมาณ</i></p>	เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น อดีตสามี(จอมยุทธ์) มักใช้วิถีแบบเผด็จการและแสดงอำนาจ ทำให้ฝ่ายอดีตภรรยาที่เป็น ศิราณี รู้สึกว่าตนเองสูญเสียการเห็นคุณค่าในตัวเอง
11	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ภรรยา: S/C ▪ อดีตสามี: S/I <p>ความต่างของคู่ที่อยู่ที่มีบุคลิกลักษณะรอง คือ ฤๅษี และ ดารา <i>ยืนยั้นผลเชิงปริมาณ</i></p>	มีหลักการในการดูแลลูกที่ขัดแย้งกัน สามีไม่เคยไว้ใจภรรยาในเรื่องความซื่อสัตย์ในขณะที่ภรรยาเองก็ทนกับอารมณ์ขื่นขมใจของสามีที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งไม่ไหว “เขาไม่เคยเชื่อในคำพูดของดิฉันเลย ชอบคิดว่าดิฉันนอกใจ”
12-13	<ul style="list-style-type: none"> ▪ สามี: D/C ▪ อดีตภรรยา: S/C <p>คู่หย่าร้างที่มีบุคลิกลักษณะคล้ายกัน <i>ตรงข้ามกับผลเชิงปริมาณ</i></p>	กรณีนี้ คู่หย่าร้างมีข้อเสียของบุคลิกที่เหมือนกัน (ฤๅษี) กล่าวคือ ไม่ยืดหยุ่น ไม่ให้อภัย และไม่เผชิญหน้าหาทางออกร่วมกัน
14-15	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ภรรยา: I/S ▪ อดีตสามี: I/S <p>คู่หย่าร้างมีบุคลิกลักษณะเดียวกัน <i>ตรงข้ามกับผลเชิงปริมาณ</i></p>	ความไม่รับผิดชอบของสามีในการดูแลครอบครัวทำให้สุดท้ายภรรยาหมดความอดทน

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ D: Dominant I: Influence S: Steadiness C: Compliance วิธีอ่าน ตัวอย่าง D/I คือ จอมยุทธ์/ดารา (บุคลิกจอมยุทธ์นำ บุคลิกดารา รองลงมา)

อภิปรายผล

จากผลเชิงการศึกษาเชิงปริมาณระดับการศึกษาส่งผลต่อการหย่าร้างยังมีการศึกษาสูงขึ้นส่งผลให้มีโอกาสหย่าร้างสูงกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่พบเช่นกันว่าการศึกษาที่สูงขึ้นกลับส่งผลให้มีโอกาสหย่าร้างสูงขึ้น(Matysiak, A., Styrac, M., & Vignoli, 2014) อย่างไรก็ตามงานของ Damme(2020)กลับเห็นแตกต่างเมื่อทำศึกษาในกลุ่มประเทศฝั่งยุโรป 6 ประเทศ ได้แก่ บัลแกเรีย รัสเซีย จอร์เจีย ฝรั่งเศส ออสเตรีย และสาธารณรัฐเชค จากข้อมูล General and Gender Survey (GGs) พบว่า การศึกษาสูงขึ้นส่งผลให้โอกาสการหย่าร้างลดลง(Damme, 2020)

เมื่อพิจารณาถึง ปัจจัยด้านบุคลิก พบว่า บุคลิกที่แตกต่างกันระหว่างสามีภรรยา นั้น ส่งผลต่อโอกาสการหย่าร้างสูงกว่าคู่ที่มีบุคลิกคล้ายกันผลการจากวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพก็ยืนยันเช่นกัน อย่างไรก็ตามยังพบว่าแม้คู่สมรสที่มีบุคลิกคล้ายคลึงแต่ปรากฏว่าต้องหย่าร้างในที่สุด ดูจากตัวเข้มเอนในตารางที่ 5 (แสดงการยืนยันผลเชิงปริมาณ และ ตรงข้ามกับผลเชิงปริมาณ) เมื่อพิจารณาข้อมูลเชิงคุณภาพถึงสาเหตุการหย่าร้างทำให้เห็นชัดเจนว่า พางเส้นสุดท้ายของการตัดสินใจหย่าร้างกันนั้นคือการไม่อดทนกับข้อเสียของกันและกัน (ข้อเสียของ D: ใจร้อน ใช้อำนาจ I:เจ้าชู้ ใช้อารมณ์ S: ชี้น้อยใจ ชี้ง่วงใจ C: ไม่ยืดหยุ่น พูดตรงแบบขวานผ่าซาก) ซึ่งผลการศึกษาในส่วนนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pansong, Hong-ngam, & Vanitcharoenthum(2017) ที่ได้ยกตัวอย่างการที่ทั้งสองฝ่ายมีข้อเสียที่คล้ายกัน ที่พบในคู่ที่มีความเป็นดารา คล้ายกันคือต่างก็เป็นคนมีเพื่อนมาก มนุษย์สัมพันธ์ดี ชอบออกสังคม ข้อเสียของบุคลิกนี้คือ มนุษย์สัมพันธ์ดีมากจนเลยเส้นความพอดีกลับกลายเป็นความเจ้าชู้ สุดท้ายนำมาซึ่งการไม่เชื่อสัตย์ต่อกันและหย่าร้างกันในที่สุด นอกจากนั้นหากพิจารณาเป็นรายบุคลิก (เชิงปริมาณ) พบว่าบุคลิกจอมยุทธ์ (Dom) มีค่า Marginal Effect ที่มีโอกาสในการหย่าร้างสูงที่สุด (0.0035**) ซึ่งสามารถยืนยันด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 15 คู่ในจำนวนนี้มีสามีหรือภรรยาที่มีบุคลิกลักษณะแบบ จอมยุทธ์ อยู่ด้วยเสมอ ข้อเสียของลักษณะนิสัยนี้ คือการชอบใช้อำนาจ ไม่ยอมรับความพ่ายแพ้ ไม่ยอมรับว่าตัวเองเป็นฝ่ายผิด ไม่ยอมรับว่าตัวเองยังไม่รู้ในบางเรื่อง ดังที่ปรากฏในคำสัมภาษณ์ อาทิ “อดีตภรรยาผม ภายนอกดูง่ายแต่เป็นคนซีเรียสมาก” “ความรับผิดชอบเยอะ เด็ดขาดเรื่องงานเพราะเขาเป็นโปรแกรมเมอร์ ถ้าเขาเชื่อเรื่องอะไรแล้วเปลี่ยนความคิดเขายาก” ทำให้บุคลิกจอมยุทธ์เป็นบุคลิกที่มีโอกาสหย่าร้างมากกว่าบุคลิกอื่น

ข้อเสนอแนะ

1. ทักษะเชิงบุคลิกลักษณะ จัดเป็นทักษะหนึ่งที่บุคคลสามารถฝึกฝนและ พัฒนาได้ ดังนั้น หากคู่สมรสได้มีโอกาสเข้าหลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนการสมรส หรือร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในศิลปะการอยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะบุคคลที่มีลักษณะนิสัยแบบ จอมยุทธ์ ได้รับรู้ถึงบุคลิกลักษณะเด่นของตนแต่เนิ่น และมีการพัฒนาทักษะเชิงบุคลิกลักษณะอยู่เสมอโดยการเพิ่มทักษะของบุคลิกที่ตรงกันข้ามคือ ศิราณี ที่มีนิสัยรับฟัง เห็นอกเห็นใจ อ่อนน้อม หรือแม้สมรสไปแล้วหากคู่สมรสต่างมีความเข้าใจเรื่องจุดเด่นจุดด้อยของแต่ละบุคลิก จะมีส่วนช่วยลดความขัดแย้งในชีวิตสมรส และลดการหย่าร้างลงได้ นอกจากนี้ การนำแนวคิด DISC ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางสำหรับการเลือกคู่ครอง ก็จะช่วยให้บุคคลสามารถเลือกคู่ครองที่มีบุคลิกลักษณะสำหรับการครองชีวิตคู่ที่ยาวนานได้อีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป อาจให้เพิ่มตัวแปรทักษะการบริหารความขัดแย้งในครัวเรือนเป็นปัจจัยกำหนดตัวหนึ่งของการหย่าร้าง เพราะในการใช้ชีวิตคู่ที่นั้นย่อมมีการกระทบกระทั่งกันระหว่างคู่สามีภรรยาอยู่เสมอ แต่ลักษณะของความขัดแย้งประเภทใดที่มีอิทธิพลสูงจนนำไปสู่การหย่าร้างได้ในที่สุด ซึ่งแนวทางของการประเมินลักษณะของความขัดแย้งในครัวเรือนนั้นอาจอาศัยแนวคิดของ Rahim (2005) ที่กล่าวว่า การบริหารความขัดแย้งที่สำคัญในองค์กร บุคลากรสามารถเรียนรู้เพื่อนำมาเพิ่มประสิทธิภาพของทีมได้ Rahim มองประโยชน์ที่ได้จากการมีความขัดแย้งในองค์กรและยังได้กล่าวถึงบุคลิกลักษณะที่แตกต่างของบุคลากร ตลอดจนการเรียนรู้ที่จะสื่อสารระหว่างบุคลิกที่มีความแตกต่างกัน ทำนองเดียวกันกับงานวิจัยนี้ หากมองว่าสามีภรรยา คือ ทีมที่อยู่ภายใต้สถาบันเดียวกัน เมื่อเกิดความขัดแย้งจากด้านลบของบุคลิกของอีกฝ่าย ทั้งคู่ ควรใคร่ครวญและเรียนรู้ข้อดีข้อด้อยของบุคลิกตัวเองและคู่สมรส ปรับตัวและเรียนรู้ไปด้วยกันเพื่อเป้าหมายเดียวกันคือ “ความรัก ความอบอุ่น” ในชีวิตคู่ ซึ่งแนวทางการสื่อสารกับแต่ละบุคลิก³ จะเป็นดังนี้

- 2.1 จอมยุทธ์: สนับสนุนเป้าหมาย ไม่ทำให้รู้สึกว่าเขาไม่รู้อะไรหรือไม่มีความสามารถ
- 2.2 ดารา: ไม่ทำให้เสียหน้า ชื่นชมเมื่อมีโอกาส
- 2.3 ศิราณี: รับฟัง มีแผนสำรอง
- 2.4 ฤๅษี: มีเหตุผล มีหลักฐานและ หลักการเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2563). ระบบสถิติทางการทะเบียน. Retrieved from <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/home.php>
- จรงค์ษ์ หงษ์งาม. (2561). *เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Klangyotee, R., & Hong-ngam, J. (2016). Determinant Of Income Between Spouse. In *The 8th ASEAN+C+I Symposium on Business Management Research* (137–146).
- Amato, P. R., & Beattie, B. (2011). Does the unemployment rate affect the divorce rate? An analysis of state data 1960–2005. *Social Science Research*, 40(3), 705–715. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2010.12.012>
- Damme, M. (2020). *Divorce in Europe*. Antwerp, Belgium.
- Jocklin, V., McGue, M., & Lykken, D. T. (1996). Personality and divorce: A genetic analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(2), 288–299. Retrieved from <https://doi.org/10.1037/0022-3514.71.2.288>
- Marston, W. M. (1928). *Emotions of Normal People*. New York: Harcourt, Brace and Company: KEGAN PAUL TRENCH, TRUBNER & Co. Ltd.

³ อ่านเพิ่มเติมที่หนังสือเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ (จรงค์ษ์ หงษ์งาม, 2561)

- Matysiak, A., Styrac, M., & Vignoli, D. (2014). The educational gradient in marital disruption: A meta-analysis of European research findings. *Population Studies*, 68(2), 197–215.
- Pansong, N., Hong-ngam, J., & Vanitcharoenthum, V. (2017). Economics Determinants of Divorce: A Case Study of Thailand. In *Conference on Interdisciplinary Business and Economics Research*. Osaka, Japan.
- Rahim, M. A. (2005). Toward a Theory of Managing Organizational Conflict. *SSRN Electronic Journal*, (October 2003). <https://doi.org/10.2139/ssrn.437684>
- Weiss, Y. B. T.-H. of P. and F. E. (1997). Chapter 3 The formation and dissolution of families: Why marry? Who marries whom? And what happens upon divorce (Vol. 1, pp. 81–123). Elsevier. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S1574-003X\(97\)80020-7](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S1574-003X(97)80020-7)

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ นางสาวสิริวิธสา พงษ์ประพันธ์ นางสาวศิริเพ็ชร เหล่ามงคลนิมิต บัณฑิตคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ทีมงานสำรวจข้อมูล) นายคณินท์ อูซชิน นักเทคโนโลยีสารสนเทศปฏิบัติการ กองทรัพยากรบุคคล มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ผู้ร่วมพัฒนาแบบวัด DISC ในระบบออนไลน์) แบบสอบถามออนไลน์ DISC สามารถเข้าไปทำแบบทดสอบได้ที่ <http://202.28.117.237/epb>